

SANDIK KURULU ÜYESİ
ve
MÜŞAHİT REHBERİ

CUMHURBAŞKANI
ve
27. DÖNEM MİLLETVEKİLİ
GENEL SEÇİMİ

2018

ÖNSÖZ:

Sandık Kurulu üyeleri ile müşahitler için “ Seçim Günü Rehberi”nin amacı seçimde görev alan sandık kurulu üyeleri ile müşahitlerin, seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası dikkat edecekleri hususlar ile görev, yetki ve sorumluluklar konusunda bilgilendirmektir.

Seçim günü; Seçim iş ve işlemlerinde bütün teşkilat mensuplarımıza yararlı olması dileğiyle.

**Saadet partisi Genel Merkez
Seçim İşleri Başkanlığı**

İÇİNDEKİLER

1. Giriş
2. Sandık çevresindeki görevliler
3. Seçim öncesi sorumluluklar
4. Oy verme ve önemli hususlar
5. Seyyar sandıklar
6. Oy sayım ve dökümü
7. Sonuç ilanı
8. İtiraz ve şikâyetler
9. Şikâyet ve itiraz dilekçeleri
10. Üye ve Müşahitlere hatırlatmalar

1- GİRİŞ

Seçim Bölgesi, Sandık Çevresi, Oy Sandığı: (135 Sayılı Genelge md.18)

Her muhtarlık bir seçim bölgesidir.

Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir.

Oy sandıkları; şeffaf, ısıya ve kırılmaya dayanıklı, sert plastikten yapılır.

Sandık çevresinde kimler bulunur? (135 Sayılı Genelge md.19)

- Müşahitler,
- Sandık kurulu başkanı ve sandık kurulu üyeleri,
- Adaylar,
- Milletvekilleri,
- Sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler,
- Bina sorumluları,
- Çağrı veya ihbar üzerine gelen görevli kolluk güçleri,
- Siyasi partilerin seçim kurullarına bildirdikleri itiraz yetkili kişiler(seçim kurullarının kendilerine önceden verdikleri belgeler ile),
sandık çevresinde bulunabilirler.

2- SANDIK ÇEVRESİNDEKİ GÖREVLİLER

Sandık kurulu kimlerden oluşur? (135 Sayılı Genelge md.2)

Sandık kurulu, bir başkan ve bir kamu görevlisi üye ile son milletvekili seçiminde o ilçede en çok oy alan beş partinin belirleyeceği birer üyeden oluşan 7 kişilik kuruldur. Partimiz tüm sandık kurullarına üye ve müşahit vermektedir.

Müşahit kime denir? Görevleri nelerdir?

Sandık başı işlemlerini takip etmek üzere, siyasi partilerin ve adayların kamu hizmetinden yasaklı olma-

yan ergin kişiler arasından belirlediği, oy kullanma, sayım – döküm, tasnif ve tutanakların tutulması işlemlerini takip eden yetkiliye “müşahit” veya “müşahit” denir.

Müşahit, seçimin tarafsız bir şekilde yürütülüp yürütülmediği, sandık kurulunun görevini gerektiği şekilde yapıp yapmadığı gibi hususları denetler. Gerekirse şikayet hakkını kullanır ve bu şikayetini sandık kurulu tutanak defterine mutlaka işletir ve bir suretini alır. Şikayetin kabul edilmemesi durumunda ilçe seçim kurullarına itirazda da bulunabilir.

Oy verme bitip oylar sayıldığında, oy sayılarının yazıldığı ıslak imzalı sandık sonuç tutanağının bir örneğini ilçe başkanlığımıza ulaştırır.

Müşahit sandık başında sürekli bulunarak;

-Sandık kurulunun oy kullanılması hazırlıklarını doğru yapıp yapmadığını,

-Oy zarfının ve oy pusulalarının sayılıp sayılmadığını,

-Oy zarfının üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührünün olup olmadığını,

-Oy pusulasının arkasında sandık kurulu mührünün olup olmadığını,

-Sayılıp mühürlenmiş oy zarfları ve pusulaların sayıldıkları ve mühürlendiklerine dair tutanak defterindeki iki numaralı tutanağın sandık kurulunca imzalandığını,

-Seçmenlerin kabine cep telefonu veya elektronik eşyalarla girip girmediğini,

-Engellilere ve okuma yazma bilmeyenlere nasıl oy kullandırıldığını,

-Binada görevli diğer seçim görevlilerinin kendi sandığında oy kullanıp kullanmadığını,

-Oy kullanmaya gelen seçmenlerin kimliklerinin oy kullanmaya uygun olup olmadığını,

-Sadece ikinci turda oy kullanabilecek seçmenlerin, sandık seçmen listesinde sadece ikinci turda oy kullanabileceğine ilişkin şerhin olup olmadığını,

-Oy kullanan seçmenin, listede sadece adının karşısını imzalayıp imzalamadığını,

-Oy kullanma saatinin bitiminde sandık başında kaç kişi bulunduğunu,

-Bu kişilerin kimliklerinin toplanıp toplanmadığını,

-Oy kullanma saatinin bitiminden sonra gelen kişilere oy kullandırılıp kullandırılmadığını,

- Zarf sayısı ile oy kullanan seçmen sayısının birbirini tutup tutmadığını,
- Oy pusulalarının doğru sayılıp sayılmadığını,
- Çıkan oyların doğru ittifak, parti ya da adaya yazılıp yazılmadığını,
- Geçersiz oy pusulalarının ve zarfların ayrı paketlenip paketlenmediğini,
- Yırtılan, çizilen, üzerine işaret konulan, ittifak dışındaki birden fazla partiye, birden fazla ittifaka ya da birden fazla adaya mühür basılan oy pusulalarının geçersiz sayılıp sayılmadığını,
- Sandık sonuç tutanaklarının toplam oy sayılarını gösterir kısmının doğru doldurulup doldurulmadığını, bu kısmın, oy toplamları ile tutup tutmadığını,
- Sandık sonuç tutanaklarının ıslak imza ile imzalanıp mühürlenip mühürlenmediğini kontrol etmelidir.

Müşahit, sandık başında herhangi bir aksaklıkla karşılaşırsa **MUTLAKA şikâyet yöntemi ile başvuruda bulunmalı** ve bu şikayeti ve sonucunu sandık tutanak defterine işleterek, sandık kurulu kararının bir örneğini almalıdır.

Müşahidin sandık başında bulunma hakkı:

Oy vermenin başlangıcından itibaren müşahitlerin tüm işlemleri takip etmek ve denetlemek, tutanağa geçirilip geçirilmediğini kontrol etmek ve gerektiğinde itiraz etmek üzere sürekli sandık çevresinde kalma hakkı vardır. Sandık başında 5'ten fazla siyasi parti müşahidinin bulunması halinde ad çekme ile belirlenen 5 siyasi parti müşahitsi sandık başında bulunur. Diğerleri salonda kendilerine ayrılan yerden işlemleri takip edebilir. **NOT:** Partimizin sandıklara görevlendireceği üye veya müşahitlerin partimize üye olma şartı yoktur.

DİKKAT: Seçim günü öncesinde, İLÇE BAŞKANLIĞIMIZCA İMZALANAN VE MÜHÜRLENEN "Müşahit Belgesi" düzenlenerek müşahidimize verilmesi ÇOK ÖNEMLİDİR! Müşahidimiz, bu belge ile görevini yapabilecektir. Müşahit belgelerinin ilçe seçim kurulu tarafından onaylanmasına gerek yoktur. Sorulduğunda geçerli bir kimlik belgesi ile birlikte ibraz edilir.

Sandık kurulu üyelerimiz, diğer parti müşahitlerinin belgelerinin de kontrol edildiğinden emin olmalıdır.

Sandık kurulu üyelerinden gelmeyen olursa ne olacak?

Eğer sandık kurulu üyelerinden eksik varsa; gelmeyen üye yerine, aynı partinin gönderdiği yedek üye geçer. Ancak 7 kişi toplanamazsa 1 başkan ve 3 üyenin toplanmasıyla kurul oluşur ve çalışmaya başlar. Diğer üyelerin tamamlanması beklenmez.

Başkan ve üyelerin yemin etmesi ile sandık kurulu oluştuktan sonra, görev için gelen yeni üye sandık kuruluna dahil edilemez.

Sandık Kurulu, yedek üyelere de tamamlanamaz ve başkan dahil 4 kişinin altına düşerse ne olacak? (135 Sayılı Genelge m12)

Sandık başkanı bu eksikliği o seçim bölgesindeki (o muhtarlıktaki) “okuryazar herhangi bir seçmeni” kurulda görevlendirerek gidermek zorundadır.

DİKKAT: Böyle bir durumla karşılaşırsa, Saadet Partisi müşahidi, o muhtarlık bölgesine kayıtlıysa mutlaka sandık kuruluna başvurmalı ve kurulda asıl üye olma imkanını kullanmalıdır.

Sandık kurulu üyemiz geldi; ama müşahidimiz gelmedi. Bu durumda ne olacak?

Bu durumda partimizin sandık kurulu üyesi, aynı zamanda müşahidimizin görevlerini de yerine getirmeye çalışacaktır. Sandık kurulu üyesi sandık kurulunun usulüne uygun işlemler yapması için çalışmalı; gerekli karar ve önlemi aldırarak üzere müdahale etmeli; gerekirse sandık kurulunun alacağı kararlara muhalefet şerhi koymalıdır.

Sandık kurulu üyemiz, kurul görevini yaparken bir yandan da gelmeyen müşahidimizin görevini nasıl üstlenecek?

Seçimin adil bir şekilde devam etmesini denetleyecek, oyların sayılmasından sonra sandık sonuç tutanağının kurul tarafından imzalanmış mühürlü bir örneğini, gelmeyen müşahit (müşahit) yerine alıp ilçe başkanlığı-mıza ulaştıracaktır.

Sandık Kurulu Üyemizin ve Müşahidin oy kullanması:

Müşahidimiz, kendi oy kullanacağı sandıktan başka bir sandıkta görev yapıyor olabilir. Bu durumda müşahidimiz, sabah görevli olduğu sandıkta görevine başlayacak, uygun bir zamanda oyunu kullanarak yeniden görevli olduğu sandığa gidecektir.

Sandık kurulu asıl üyelerinin isimleri sandık seçmen listesinde yazılı olup, bu kişiler görevli oldukları sandıkta oy kullanırlar. Kendi sandıklarında oy kullanamazlar. Yedek sandık kurulu üyesi olup da asıl sandık kurulu üyesinin yerine görev alanlar ise uygun bir zamanda oy kullanıp görevine döneceklerdir.

3- SEÇİM ÖNCESİ SORUMLULUKLAR

**Sandık başına saat kaçta geleceğiz?
(135 Sayılı Genelge md.21)**

Sandık kurulu başkanı, ilçe seçim kurulundan aldığı oy pusulası, sandık, torba, seçmen listesi, mühür gibi oy verme araçlarını, oy verme zamanı başlamadan bir saat önce sandığın konulacağı yerde hazır bulundurmak zorundadır.

Sandık kurulu oy vermenin başlamasından bir saat önce oluşturulur.

Bu yüzden, sandık kurulu üyelerimiz ve müşahitlerimiz(müşahitlerimiz) de, seçim günü oy kullanma başlamadan en az bir buçuk saat önce, yani 06.30'daoy verme yerine gelmiş olmalıdırlar.

Sabah sandık başında olmak çok önemlidir. Aksi halde, sandığın boş şekilde mühürlenmesi, oy pusulalarının sayılıp ayrılması, oy pusulaları ve zarfların

ayrı ayrı mühürlenmesi gibi önemli işlemlerin kontrol edilememesi söz konusu olacak, oy/sandık güvenliği riske girecektir.

NOT: Sandık Kurulu oy pusulaları ile zarfı oy verme işleminden önce mutlaka mühürlemelidir. Aksi takdirde suç işlemiş olur. Böyle durum olduğu takdirde tutanak tutup o kişiler hakkında şikayet ve suç duyurusunda bulunma hakkını kullanınız.

Sandık kurulunda yer alan başkan ve üyeler önce yemin ederler.

Yemin etme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işleri bittikten sonra, oy pusulaları sayılır, her birinin arkasında herhangi bir yere sandık kurulu mührü basılır.

İlçe seçim kurulu mührünü taşıyan zarflar üzerine ayrıca sandık kurulu mührü de basılır. Böylece zarflar üzerinde iki mühür yer alır.

Dikkat: Boş oy pusulaları ve zarfları ile çuval hiçbir gerekçe ile önceden açılmaz ve işlem yapılmış, mühürlenmiş, hazırlanmış olarak seçim günü sandığa getirilemez. Bu durumun tespiti halinde sandık kurulu üyemiz bunu tutanak defterine geçirmelidir. Bu durum tutanak defterine geçirilmemişse müşahidimiz, şikayet hakkını kullanmalı ve şikayetinin tutanak defterine geçirilmesini sağlamalıdır.

Bu işler tamamlandığında ve saati geldiğinde, oy verme işlemine geçilir. (Saat:08.00)

4- OY VERME VE ÖNEMLİ HUSUSLAR

Oy Nasıl Kullanılır?

Cumhurbaşkanı seçimi ve milletvekili seçimi için ayrı oy pusulaları kullanılır. Sandık kurulu, seçmene iki ayrı oy pusulası ve bir oy zarfı verir.

Cumhurbaşkanı seçimi için;

Cumhurbaşkanı oy pusulasında “Cumhurbaşkanı Adayları” ibaresi ile adayların fotoğrafı, adı ve soyadı yer alır. Oy, adaylardan birine ait alana “evet” ya da “tercih” mührünün basılmasıyla kullanılır.

II. Tur

Cumhurbaşkanı seçimi 2.tura kalırsa en çok oy alan iki aday arasında adaylardan çekilen olursa bir sonraki adayla 2 hafta sonra 8 temmuz Pazar günü seçim yapılacaktır.

Oylamanın, tek aday kalması nedeniyle referandum şeklinde yapılması halinde ise beyaz üzerine “Evet”, kahverengi üzerine “Hayır” ibareleri yazılı, iki ayrı renkten oluşan en son referandumda kullanılan aynı oy pusulası kullanılır.

Milletvekili seçimi için;

Milletvekili birleşik oy pusulasında ittifak unvanı; ittifak unvanı bölümü altında ittifaka katılan siyasi partiler; diğer siyasi partiler ve bağımsız adayların adı ve soyadı yer alır. Oy, ittifak unvanı, ittifaka katılan siyasi partiler, diğer siyasi partiler veya bağımsız adaylardan birine ait alana “evet” ya da “tercih” mührünün basılmasıyla kullanılır.

Seçmen, oy pusulasında ittifak alanı içinde herhangi bir yere, bir ya da birden fazla kez mühür basabilir. Bu durumda oy geçerli olup ittifaka verilmiş sayılır.

İttifak alanı; İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dahil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamını oluşturan çerçevenin içini ifade eder.

İttifak alanı içinde, mührün;
 - Bir siyasi partiye ayrılan alana,
 - Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,
 -İttifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana basılması halinde bu oy, o siyasi partiye verilmiş sayılır.

Bu haller dışında, mührün yalnız ittifak alanı içine bir veya birden çok kez basıldığı her durumda oy, ittifaka verilmiş sayılır.

Örneğin; seçmen Millet İttifakı alanı içinde:

Yalnızca SAADET PARTİSİ alanına mühür basarsa, bu oy SAADET PARTİSİ' nin olur.

Hem Millet İttifakı yazan alana, hem de SAADET PARTİSİ alanına mühür basarsa bu oy SAADET PARTİSİ nin olur.

Millet İttifakı yazan alan ile SAADET PARTİSİ alanına taşan şekilde mühür basarsa, bu oy SAADET PARTİSİ nin olur.

Sadece Millet İttifakı yazan alana mühür basarsa bu oy sadece ittifakın olur.

Hem SAADET PARTİSİ hem de ittifak alanı içindeki bir ya da birden fazla parti alanına mühür basarsa bu oy sadece ittifakın olur.

Hem birden fazla siyasi parti hem de ittifak unvanının bulunduğu alana mühür basarsa bu oy yalnızca ittifakın olur.

İttifakın oyları, partimizle birlikte, ittifakın içinde yer alan diğer partilere de oransal olarak dağıtılacaktır. Bu durum, o seçim çevresinde siyasi partilerin çıkaracağı milletvekili sayısını doğrudan etkileyecektir.

Ancak: Seçmenlerimize mührün sadece **SAADET PARTİMİZ** amblemine basılması gerektiğini mutlaka anlatmalıyız.

Hangi Saatler Arasında Oy Kullanılır? (135 Sayılı Genelge m25)

Oy verme ülke genelinde saat 08.00'da başlar ve 17.00'da biter. Oy vermenin, saatinde başlayıp başlamadığı ve saatinde sonuçlandırılıp sonuçlandırılmadığı tutanak altına alınmalıdır.

Oy verme saati sona erdiğinde sandık başında bulunan kişilerin kimlikleri toplanır. Bu kişilere oy kullanılır. Bu saatten sonra sandık başına gelen kişilere oy kullanılmaz.

Oy verme saatinden sonra gelen kişilere oy kullanılmaya devam edilirse, şikayet yolu ile sandık kuruluna başvurulmalıdır. Şikayet ve verilen karar tutanak defterine geçirilmelidir.

Kimler oy kullanabilir?

Kural olarak “sandık seçmen listesinde” adı yazılı olan kişiler oy kullanabilirler. Bunun dışında “Örnek 142” belgesi bulunan görevliler o sandıkta oy kullanabilir. Bu kişilerin isimleri sandık seçmen listesinin altına elle yazılır.

Zihinsel engelli kişilerin seçmen listesinde bulunmamaları gerekir. Ancak, vatandaşın sandık seçmen listesinde adının bulunması halinde, o kişinin zihinsel engelli olup olmadığının tespiti sandık kurulu başkanı, üyeleri veya müşahitlerin yetkisinde olan bir husus değildir. Bu kişilerin oy kullanmasına engel bir fiziksel engeli yoksa, bu kişiler oylarını kullanırlar ancak oy kullanma kabine başka kimse giremez.

Kimlik Tespiti:

Seçmen, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı, geçici kimlik belgesi, nüfus cüzdanı, resmi dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hakim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askeri kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmi nitelikteki belgelerden biri ile kimliğini kanıtladıktan sonra oy kullanabilir.

Dikkat: Fotoğraflı ve T.C. kimlik numaralı olarak belirtilen kimlik tiplerinden biri ile kimlik tespiti yapılamayanlar oy kullanamazlar. Ancak T.C. kimlik numarası olmayan fotoğraflı resmi kimlik belgesinin yanı sıra nüfus müdürlüğünden alınan nüfus kayıt örneği veya seçmen bilgi kağıdının ibrazı halinde oy kullanılabilir.

Oy verme sırasında nelere dikkat edilir?

Gebeler, hastalar, engelliler sıra bekletilmeden oylarını kullanırlar. Güvenlik görevlilerinin de bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilir. (135 Sayılı Genelge md.32)

Sandık başında seçmene; vereceği oy hakkında hiç kimse müdahale, telkin ve tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalmaz.

Görme engelliler, elleri eksik olanlar, felçliler veya bu gibi bedeni sakatlıkları olanlar, o seçim çevresi seçmeni olan akrabaları ya da başka bir seçmen yardımıyla oylarını kullanırlar. (135 Sayılı Genelge md.30)

Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez. Sandık başkanı ya da kurul üyeleri kesinlikle oy kullanma kabinine seçmenle birlikte giremezler. (135 Sayılı Genelge md.30)

Okur-yazar olmayanlara sandık alanında başkaları yardımıda bulunamaz. Bu durumdaki seçmen talep ederse ancak sandık kurulu başkanı gerekli açıklamada bulunabilir.Bu durumda seçmenle birlikte oy verme kabinine kimse giremez.(135 Sayılı Genelge md.31)

Seçmen kapalı oy verme yerinden çıkmadıkça hiç kimse oraya giremez. Oy pusulasını hazırlamak için gerekli normal süreden fazla kapalı oy verme yerinde kalan seçmenler sandık kurulu başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen oradan görevlilerce çıkartılır.(135 Sayılı Genelge md.29)

Dikkat: Sandık Kurulu üyelerimiz ve müşahitlerimiz, oy kullanma süresince asla sandık başından ayrılmayacaklardır.

Oy kullanan seçmen sandığa oyunu attıktan sonra, seçmen listesinde adının karşısını imzalar. İmza atmayanların sol elinin başparmağının izinin alınmasıyla yetinilir. Bu parmağı olmayan seçmenin hangi parmağı bastığı yazılır, hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır.

Kişinin sadece adının karşısını imzaladığı müşahidimizce kontrol edilmelidir. Aksi durum varsa şikayet yöntemine baş vurulmalıdır. İmza işleminin oy kullanmadan SONRA yapılması gerekir. İmza atma işlemi için torbada bulunan imza cetvelinin kullanılması gerekir.

Bir seçmenin adının karşısında imza bulunması halinde o seçmene oy kullanılmaz. Bu nedenle imzanın doğru alana atılması çok önemlidir.

Sandık seçmen listesinde o sandığın seçmenleri dışında;

-Sandık kurulu başkan ve üyeleri,

-O sandık alanında görevli kolluk kuvvetleri ve bina sorumluları,

-İlçe seçim kurulunca sandık kurulu başkanını ulaştırmakla görevlendirilmiş kişilerin isimleri yer alacaktır.

Bu kişilerin kendi sandık seçmen listelerindeki isimlerinin karşısında ise oy kullanamaz şerhi bulunacaktır. Kayıtlı oldukları seçim çevresinin dışında oy kullanacak olan görevliler, sadece Cumhurbaşkanı seçimi için oy kullanacaklardır. Bu durum SEÇSİS tarafından seçmen listelerine işlenmiş olacaktır.

İlçe seçim kurullarınca verilmiş oy kullanmaya izin veren görevli belgesini “Örnek 142” ibraz edenler sandık seçmen listesinde isimleri olmadığı halde o sandıkta oy kullanabilirler. Sandık kurulu başkanı bu kişilerin görevli belgelerini oy kullandıktan sonra mutlaka alacak ve o kişinin kayıtlı olduğu sandık kuruluna oy kullandığını bildireceklerdir. Müşahidimiz bildirme işlemini ilçe başkanlığımıza ileterek takibini yapacaktır.

Milletvekilleri, milletvekili kimliği ve seçmen bilgi kağıdı ile; Cumhurbaşkanı ve milletvekili adayları ise herhangi biri seçim kurulunca Cumhurbaşkanı veya milletvekili adayı olduklarına ilişkin meşruhat verilmiş seçmen bilgi kağıtları ile diledikleri sandıkta oy kullanabilirler.(135 Sayılı Genelge md.34)

Dikkat: İlçe seçim kurullarınca verilmiş belgesi olmayan hiçbir görevli, kendi sandığı dışında oy kullanamaz.

Telefon, ses ve görüntü kayıt cihazı:

Seçmenlerin yanlarında telefon, fotoğraf makinesi veya herhangi bir kayıt cihazı var ise oy vermeden önce sandık görevlilerine bu cihazların tümünü bırakmaları gerekir. Sandık kurulu üyelerinin bu konuda seçmenleri uarması gerekir. Ancak, seçmenin üst araması yapılamaz.

Telefonla görüşme yasağı:

Sandık çevresinde sadece sandık kurulu üyeleri, görevleriyle ilgili olmak kaydıyla telefon görüşmesi yapabilirler. Diğer kimselerin sandık çevresinde telefon görüşmesi yapmaları yasaktır.

Medya mensupları sandık çevresine girebilir mi?

Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir.

Oy verme işleminin biteceği saat geldiğinde hala seçmen varsa ne olacaktır?

Bitiş saati olan 17.00 geldiği halde, sandık başında oy vermek için bekleyen seçmen varsa, bunlar sandık başkanı tarafından sayılır, kimlikleri tespit edilir, toplanır ve bu kişilere sıra ile oyları kullanırlar.

Oy verme bitiş saatinden sonra sandık başına gelen seçmen oy kullanamaz. Aksi durumda şikayet yoluna başvurulmalı ve bu durumun tutanağa geçirilmesi sağlanmalıdır.

Oy kullanma bitiminin ilanı:

Oy verme işlemi bittiğinde, sandık kurulu başkanı bunu yüksek sesle ilan eder ve oylamanın bittiğini tutanak defterine geçirir.

Sandık seçmen listesinde olanların tümü oyunu kullanmış olsa bile oy verme işleminin sona erme saatinden önce sandıklar açılmaz.

5- SEYYAR SANDIKLAR

İlçe merkezinde, devamlı yatağa bağımlı kişilerin oy kullanması için seyyar sandık veya sandıklar oluşturulmasına karar verilmiş olabilir.

Seyyar sandıklar ilçedeki bir sandık ile ilişkilendirilir.

Seyyar sandık kurullarının üye sayısı diğer sandıklar kadardır.

Oy kullanma günü seyyar sandık kurulu başkan ve üyeleri saat 06.00'da ilçe seçim kurulunda hazır bulunurlar.

İlçe seçim kurulu seyyar sandık kuruluna gerekli materyalleri verir ve araç tahsisi yapar.

Oy kullanma saatinin başlamasından sonra seyyar sandık kurulları, kendi planlamalarına göre oy kullanacak kişilerin adreslerine giderek bu kişilerin oy kullanmasını sağlar. Gerekli olduğu durumlarda galoş ve maske kullanılmasına özen gösterilir.

Seyyar sandık kurulunun gittiği adreste kapının makul sürede açılmaması halinde, bu durum tutanağa geçirilir ve bir daha o adrese dönülmez.

Oy kullanma esnasında seçmenin oyunu gizlilik içinde kullanması için gerekli tedbirler alınır ve karton oy verme kabinin kullandırılması sağlanır.

Seyyar sandık kurulunun oy kullanma saatinin bitiminden önce listedeki tüm seçmenlere oy kullandırmış olması halinde kurul, ilişkilendirildiği sandığın bulunduğu yere gider ve oy kullanma saatinin bitmesini burada bekler.

Seyyar sandık kurulunun oy kullanma saatinin bitiminden önce listedeki seçmenlerin tümüne gidememiş olması halinde, seyyar sandık kurulu oy kullandırma işlemine tüm seçmenlere gidene dek devam eder. Seyyar sandık kurulu gelmeden, bu seyyar sandığın ilişkilendirildiği sandık, sayım döküm işlemine başlayamaz.

6- OY SAYIM VE DÖKÜMÜ

Başlamadan önce:

Oy verme yerinde hazır bulunanlar, sayım ve dökümü izleyebilirler. Sandık kurulu başkanı, sayımın rahatça yürütülebilmesi için belli bir mesafe belirleyerek gerekli tedbirleri alır. Sayım ve döküm sırasında sandığın bulunduğu odanın kapısı açık tutulur.(135 Sayılı Genelge md.37)

Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin adları ile karşılarındaki imza veya parmak izleri kontrol edilir. Kaç kişinin oy vermiş olduğu sayılır. (135 Sayılı Genelge md.38)

Sandık ile ilişkilendirilmiş bir seyyar sandık varsa, seyyar sandık kurulu gelmeden sayım döküme geçilmez.

Oylar sayılmadan önce neler yapılır?

Kullanılmayan oy pusulaları ve zarflar sayılır. Oy kullanan seçmen sayısı ile toplanır ve ilk teslim alınan pusula ve zarf sayısı ile karşılaştırılıp, rakamların birbirini tutup tutmadığı denetlenir. Daha sonra, kullanılmayan oy pusulaları ve zarflar ayrı ayrı paket haline getirilerek mühürlenir, üzerlerine sayıları yazılır.

Sandık kurulu başkanı, “Evet” veya “Tercih” mühürlerini bir zarfa koyarak bu zarfın ağzını kapatır ve sandık kurulu mühürü ile mühürler; kullanılmamış pusula ve zarflarla birlikte torbaya koyar, torbanın bu kısmını ipe bağlayıp birinci boğumu oluşturur.

Bu işlemler bitirildikten sonra sandıktan çıkacak birleşik oy pusulalarının konmasına yarayan torbanın boş olduğu tespit ve ilan edilir. Yapılanlar tutanağa geçirilir.

Sandık ile ilişkilendirilmiş bir seyyar sandık varsa, seyyar sandık kurulu, zarfların geçerliliği kontrolünü yapar, zarfları sayar, bu zarfları ilişkilendirildiği sandık kuruluna uygunluk tutanağıyla teslim eder.

Sandığın açılması:

Bu işlerden sonra sandık, oy verilen yerde bulunanların huzurunda açılır. Sandıktan çıkan zarflar açılmadan sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. Eğer iki sayım birbirini tutuyorsa üçüncü kez saymaya gerek yoktur. Eğer sonuçlar tutmazsa, üçüncü kez sayılır ve bu son sayımın sonucuna göre çıkan zarf sayısı tutanağa geçirilir.

Zarfların kontrolü:

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, zarfların geçerli olup olmadıkları kontrol edilir.

Hangi tür zarflar geçersizdir? (135 Sayılı Genelge md.40)

-Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,

-”Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı olmayan kağıttan imal edilmiş olan,

-Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,

-Üzerinde ilçe seçim kurulu mührü bulunmayan,

-Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan,

-Tamamı yırtılmış olan,

-Üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan

zarflar geçersiz sayılır.

NOT: Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.

Zarfların ayrılması:

Sandık kurulu, sandıktan çıkan zarfları bu şekilde geçerli ve geçersiz olarak ikiye ayırır. Bu işlem yapılırken itiraza uğrayan zarflar olursa, bunlar da bir kenara konulur.

Önce, itiraza konu olan zarflar tek tek kontrol edilir ve bu zarfların geçerli mi geçersiz mi olduğu konusunda kurul tarafından karar verilir. İtirazlı zarflardan geçerli olduğuna karar verilenler, geçerli zarflarla birleştirilir. Geçersiz sayılan zarflarda geçersiz zarflarla birleştirilir.

Böylece tüm zarflar, geçerli ve geçersiz zarflar şeklinde ikiye ayrılmış olur. Bunların ayrı ayrı sayıları tespit edilir. Sayılar tutanağa işlenir.

Daha sonra geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Artık geçerli ve geçersiz zarfların sayıları tespit edilmiştir. Sonra geçerli ve geçersiz zarfların sayıları toplanır ve oy kullanan seçmen sayısı ile karşılaştırılır.

Geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise herhangi bir sorun yoktur ve başkaca bir işlem yapılmaz.

Geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı, oy kullanan seçmen sayısından daha fazla çıkarsa, burada bir sorun vardır.

Çünkü oy kullanan kişilerden daha fazla zarf çıkmış demektir.

Sandıktan, oy kullanan seçmenden daha fazla zarf çıktığında, eşitliği sağlayabilmek için önce geçersiz zarf sayısı düşülür.

Geçersiz zarf sayısı düşüldükten sonra, hala zarf sayısı oy veren seçmen sayısından fazla çıkarsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çeker ve çekilen bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir.

İmha edilen zarf sayısı sandık sonuç tutanağına yazılır.

Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konulur.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Dikkat: Geçersiz zarflar yakılmaz. Geçersiz zarflar çıkartıldıktan sonra kalan zarf sayısı oy veren seçmen sayısından hala fazla çıkarsa, yukarıda anlatıldığı gibi gelişigüzel çekilen geçerli oy zarfları yakılır. Geçersiz zarflar ayrıca paketlenerek üzerine sayısı yazılır.

Sandık kurulu, zarf sayım işlemini bitirdikten sonra seyyar sandıktan gelen zarflar ile sandıktan çıkan zarfları karıştırır.

Bundan sonra sayım ve döküm işlemlerine geçilir.

Artık zarfların açılması ve oyların sayılması aşamasına gelinmiştir.

Önce cumhurbaşkanı oy pusulaları, sonra milletvekili oy pusulaları sayılır.

Sandık kurulu başkanı, pusulaların sayımı ve dökümü için görev dağılımı yapar.

Başkan,

-Bir üyeyi oy zarflarını sandıktan çıkarıp kendisine vermek için görevlendirir.

-İki üyeyi okunan oy pusulalarını sayım döküm cetveline işlemek için görevlendirir.

-Bir üyeyi de dökümü yapılmış oy pusulalarını masa üzerinde düzenli bir biçimde yerleştirmek ve korumak üzere görevlendirir.

Görev dağılımı yapıldıktan sonra ilk olarak başkan cetvellerin ve sayılacak pusulaların konulacağı torbanın boş olduğunu gösterir. Zarfların açılmasına geçilir. Zarfı almakla görevli üye, zarfı sandıktan alır ve başkana verir. Başkan oy zarfını açar. Aynı zarf içinde birden fazla oy kullanıldığından, zarfın içinden çıkan oy pusulaları okunmadan önce, seçim türüne göre ters çevrilerek tasnif edilip masanın üzerine konulur.

Oy zarfı içinden eksik oy pusulası çıkmış ise eksik çıkan oyların hangi seçim türüne ait olduğu ve sayısı ile içinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı toplamı, zarfların açılması bittikten sonra tespit edilip sandık sonuç tutanağına işlenir.

Önce Cumhurbaşkanı seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

Cumhurbaşkanı adayının aldığı her oy, sayım ve döküm cetvelinde işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapılıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir. Sayım esnasında iki cetvel tutulur ve bu cetvellerin birbirini tutup tutmadığı kontrol edilir. Cetvellerdeki sayılar birbirini tutmuyorsa yeni bir sayım yapılır.

Daha sonra milletvekili seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

Milletvekili birleşik oy pusulasında ittifak alanı içindeki herhangi bir yere, ittifaklar dışındaki diğer siyasi partilere ya da bağımsız adaylara ait alana basılmış oy pusulaları geçerlidir.

Seçmen, oy pusulasında ittifak alanı içindeki herhangi bir yere, bir ya da birden fazla kez mühür basabilir. Bu durumda oy geçerlidir.

İttifak alanı; İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dahil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamını ifade eder.

İttifak alanı içinde, mührün;
- Bir siyasi partiye ayrılan alana,

- Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,

- İttifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana basılması halinde bu oy o siyasi partiye verilmiş sayılır ve bu oy pusulası geçerlidir.

Bu haller dışında, mührün yalnız ittifak alanı içinde basıldığı her durumda oy, ittifaka verilmiş sayılır ve bu oy pusulası geçerlidir.

Örneğin; seçmen Millet İttifakı alanı içinde:

Yalnızca SAADET PARTİSİ alanına mühür basarsa, bu oy SAADET PARTİSİ nin olur.

Hem Millet İttifakı yazan alana hem de SAADET PARTİSİ alanına mühür basarsa bu oy SAADET PARTİSİ nin olur.

Millet İttifakı yazan alan ile SAADET PARTİSİ alanına taşan şekilde mühür basarsa, bu oy SAADET PARTİSİ nin olur.

Sadece Millet İttifakı yazan alana mühür basarsa bu oy sadece ittifakın olur.

Hem SAADET PARTİSİ hem de ittifak alanı içindeki bir ya da birden fazla parti alanına mühür basarsa bu oy sadece ittifakın olur.

Hem birden fazla siyasi parti hem de ittifak unvanının bulunduğu alana mühür basarsa bu oy yalnızca ittifakın olur.

Geçersiz olabileceğinden tereddüt edilen oy pusulaları bir kenara ayrılır. Bu sırada sayıma ara verilmez.

Hangi oy pusulaları geçersizdir?

Yukarıda, hangi zarfların geçersiz olacağı anlatılmıştı. Bu kısımda, zarftan çıkan pusulalardan bahsedilmektedir.

**Aşağıda yazılı oy pusulaları geçerli değildir:
(135 Sayılı Genelge md.42)**

- Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,

- Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunmayan,

- Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
- Hiçbir yerine "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmamış olan,

-Birden fazla cumhurbaşkanı adayına, aynı ittifak içinde yer almayan birden fazla siyasi partiye, birden fazla ittifaka veya birden fazla bağımsız adaya ayrılan alanlara "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmış olan,

-Birden fazla cumhurbaşkanı adayına, aynı ittifak içinde yer almayan birden fazla siyasi partiye, birden fazla ittifaka veya birden fazla bağımsız adaya ayrılan alana taşmış "TERCİH" veya "EVET" mührü bulunan,

-Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş olan,

-Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,

-Üzerine “TERCİH” veya “EVET” mührü dışında veya “TERCİH” veya “EVET” mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,

-Üzerinde yer alan cumhurbaşkanı adaylarına, siyasi partilere, ittifaklara veya bağımsız adaylara ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,

-Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan, birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

Hangi oy pusulaları geçersiz sayılmaz?

-Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,

- Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,

-Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi,

-Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle “TERCİH” veya “EVET” mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,

-Bir cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanı veya bağımsız aday alanına basılan “TERCİH” veya “EVET” mührünün, alanları ayıran çizgili bölgeye taşınmış olması,

- Başka bir cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanı veya bağımsız adayın alanına taşınmamak kaydıyla, cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanı veya bağımsız aday alanına birden çok “TERCİH” veya “EVET” mührü basılması,

-Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması.

- Zarftan çıkan oy pusulalarında bir seçim türüne ait olanının geçersiz olması, diğerinin geçersiz sayılmasını gerektirmez.

Geçerli olduğu tartışmasız olan pusulalar, okundukları anda sandık sonuç tutanağına geçirilir.

Sonra tereddütlü olduğu için kenara ayrılan oy pusulaları ele alınır.

Bu oy pusulaları tek tek değerlendirilir ve geçerli olup olmadıkları, hesaba katılıp katılmayacakları, sandık kurulunca karara bağlanır. Geçerli ve geçersiz oy pusulası sayıları sandık sonuç tutanağına geçirilir ve tutanak defterine yazılarak sandık kurulu tarafından imzalanır.

Sandık kurulunun kararına katılmayan kurul üyesi, katılamama sebeplerini, muhalefet şerhi olarak tutanak defterine yazar ve imzalar.

7- SONUÇ İLANI

Sonucun ilanı ve sandık sonuç tutanağının tutulması:

Oyların sayımı ve sayım döküm cetvellerine sonuçların geçirilmesi işi tamamlanınca, sandık kurulu başkanı, bu sonuçları yüksek sesle ilan eder.

Sayım ve döküm işlemleri tamamlandıktan sonra; oy kullanan seçmen sayısının, kullanılan geçerli oylar ve geçersiz oyların toplamına eşit olması gerekir.

Bu şekilde yapılan sayım ve döküm işlerinin tamamlanmasından sonra sandık sonuç tutanağının tamamlanıp imzalanıp mühürlenmesi aşamasına gelinir.

NOT: Tutanakta bulunması gerekli olan bilgilerin tamamı için 135 sayılı Sandık Kurullarının Görevlerini Gösterir Genelge'nin 44. maddesini inceleyiniz.

Sonucun ilanı:

Sandık sonuç tutanakları, başkan ve üyeler tarafından imzalanır ve bir örneği sandık çevresinde herkesin görebileceği bir yere asılır.

Yapılan bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir. Karara katılmayan kurul üyesi muhalefet şerhi yazarak imzalar.

Sandık sonuç tutanakları düzenlendikten sonra, her bir müşahit için birer tane örneği hazırlanır, sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalanıp mühürlendikten sonra müşahitlere dağıtılır.

Dikkat: Müşahidimiz, kendisine verilen tutanak örneklerinin ıslak imzalı ve mühürlü olmasına dikkat etmelidir. Bu tutanak ıslak imzalı ve mühürlü olmazsa, ispat gücü ve hükmü de yoktur. Her sandık kuruluna yeteri kadar sandık sonuç tutanağı yasa gereği verilmekte olup, sandık sonuç tutanağı bulunmaması gibi bir olasılık söz konusu değildir (Bu gibi bir durum ile karşılaşıldığında 135 Sayılı Sandık Kurullarının Görevlerini Gösterir Genelge'nin 44. maddesi sandık başkanı ve üyelerine hatırlatılmalıdır).

Dikkat: Eğer sandık kurulu üyesi ve aynı partinin müşahidi ıslak imzalı ve mühürlü tutanaktan isterlerse; imzalı ve mühürlü tutanak, sandık kurulu üyesine verilir. Bu durumda aynı partinin müşahidine tutanağın sadece kopyası verilecektir.

Müşahidimizin tutanağı ulaştırması:

Sandık sonuç tutanağını alan müşahidimiz, derhal bu tutanağı ilçe başkanlığımızca belirlenen yere ve kişiye ulaştıracaktır.

Dikkat: Islak imzalı ve mühürlü sandık sonuç tutanakları, ilçe başkanlıklarımıza derhal ulaştırılmadığı takdirde, sonuçların adil ve hatasız olarak açıklanıp açıklanmadığı denetlenemeyecektir.

Şayet partimizi temsil eden müşahidimiz o gün sandık başına gelmediyse, yukarıda anlatıldığı gibi, müşahidin görevini sandık kurulu üyemiz yerine getirecektir. Bu durumda, sonuç tutanağını ilçe başkanlığımıza ulaştırma görevi sandık kurulu üyemize aittir.

Islak imzalı sandık sonuç tutanaklarının ilçe başkanlığımıza teslimi yöntemi ile ilgili mutlaka ilçe başkanlığı ile irtibatta olunuz.

Pusula ve seçim araçlarının teslimi: (135 Sayılı Genelge md.46)

Sandık sonuç tutanağı müşahitlere dağıtıldıktan sonra geçerli ve geçersiz pusulalar, zarflar ve tüm seçim araçları ayrı ayrı paketlenir, başkan ve üyeler tarafından imzalanıp bir torbaya konulur ve ilçe seçim kuruluna götürülür.

Torbayı götürme ve teslim etme görevi, sandık kurulu başkanı ve en az iki sandık kurulu üyesine aittir.

Teslim için başkanın yanında gidecek iki üyenin adı kura ile belirlenir.

Adı kurada çıkmasa da, diğer sandık kurulu üyeleri ve müşahitler de bu teslimata refakat edebilirler. Bu, sandık kurulu ve müşahitlere kanunun verdiği bir haktır.

Dikkat: İlçe seçim kuruluna pusula ve seçim araçlarını teslim etmeye gidilirken, hiçbir yere uğranılamaz ve yolda durulamaz.

Dikkat: Kurada adı çıksın çıkmasın; SAADET PARTİ'li sandık kurulu üyeleri, eğer aynı araçta yer varsa sandık başkanı ile yer yoksa kendi imkanları ile torbaların ilçe seçim kuruluna götürülmesi sırasında sandık kurulu başkanına eşlik etmelidirler.

Bu yasal bir haktır. Oylar ve tutanaklar ilçe seçim kuruluna teslim edilirken orada bulunmak çok önemlidir. Çünkü teslim sırasında ilçe seçim kurulu görevlisi tarafından sandık sonuç tutanağının üst kısmında yer alan rakamsal veriler ayrı ayrı kontrol edilerek geçerli ve geçersiz oylar ile seçmen sayılarının sağlanması yapılır. Bu aşamada tespit edilen hatalar sandık kurulu başkanı tarafından tutanağın üst kısmı düzeltilerek imzalanır ve ilçe seçim kurulunca yapılan bu değişikliğe ilişkin ayrıca bir düzeltme tutanağı tanzim edilir. Bu düzeltme sırasında gerekirse torba açılarak ayrı ayrı paketlenmiş olan geçerli ve geçersiz oylar sayılabilir. Ancak sayım döküm cetvellerindeki rakamlarda düzeltme yapılamaz. Böyle bir durumda sandık kurulu üyemiz yapılan düzeltmeleri ve düzeltme tutanağını anında ilçe başkanlığımıza bildirmelidir. Aksi takdirde gereksiz itirazlar ve hak kayıpları ortaya çıkacaktır.

8- İTİRAZ VE ŞİKAYETLER

ŞİKAYET

Sandık kurulunun her türlü iş ve işlemlerine karşı sandık kuruluna karşı şikayet yoluna gidilebilir.

Şikayet sözlü de yapılabilir. Fakat müşahitlerimiz, şikâyeti ispat kolaylığı sağlaması için yazılı yapacaktır. İki nüsha doldurulacak şikâyetin bir tanesi alındı belgeyiyle alınacak ve yapılan şikayetin sandık kurulu tutanak defterine işlenmesi sağlanacaktır.

Şikayet, sandık kuruluna yapılır.

Sandık kurulu şikayeti üyelerin oy çokluğu ile karara bağlar. Oy eşitliği halinde başkanın oy kullandığı tarafın görüşü geçerli olur. Şikayet kabul edilirse işlem düzeltilir. Fakat şikayet reddedilirse ret kararı yazılmalıdır. Ret kararının bir örneğinin şikayet edene derhal verilmesi gereklidir. Müşahidimiz bu ret kararını ilçe başkanlığımıza ulaştıracaktır.

Önemli: Şikayet hakkının zamanında ve doğru kullanılması büyük önem taşımaktadır. Çünkü oy pusulalarının ya da zarfların geçerli ya da geçersiz olduğuna ilişkin şikayetlerin, sandık sonuç tutanağı düzenlenmeden önce sandık kuruluna yapılması zorunludur. Bu konuda sandık kuruluna şikayette bulunarak, tutanak defterine işlenmesi sağlanmadığı takdirde, geçerli-geçersiz zarf ve oy pusulası konusunda ilçe ve il seçim kurullarına yapılacak itirazlar, sandık başı şikayeti olmadığı ve delili bulunmadığı gerekçesi ile reddedilecektir. Tutanak yoksa itirazın kabulü mümkün değildir.

Şikayette bulunabilecekler:

- Seçmenler
- Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin başkanları (il – ilçe başkanları) ya da vekilleri,
- Müşahitler
- Adaylar ve milletvekilleri
- Cumhurbaşkanı adayları veya yetkilendirdiği kişiler

Sandık kurulu üyesi bir usulsüzlük gördüğünde kendi kurul başkanına başvurabileceği gibi müşahidimizi şikayette bulunması konusunda uyabilir.

Dikkat: Sandık kurullarının sandık sonuç tutanaklarını imzalamasından sonra şikayet başvurusu yapılmaz. Bu nedenle şikayetin, usulsüzlüğün olduğu anda yapılması gerekmektedir. Islak imzalı sandık sonuç tutanaklarındaki yanlışlıklara karşı itiraz yoluna başvurulabilir.

Bu rehberde anlatılan konuların tümüyle ilgili şikayette bulunulabilir. Özellikle sandık sonuç tutanaklarının hazırlanması sırasında alınan oyların başka adaylara yazılması durumunda sonuç tutanağı imzalanana kadar şikayet yapılmalıdır. Bunun dışında yukarıda anlatılan durumların herhangi birisinde aksaklık olduğunu gören müşahidemiz şikayette bulunmalıdır. Şikayet yolunun kapanmasından sonra yapılacak itirazlarda sandık başı başvuruları kanıt olacağından şikayet yapmış olmak çok önemlidir. Aksi takdirde, daha sonra ilçe ve il seçim kurulları ile Yüksek Seçim Kuruluna yapılacak itirazların kabul edilmesi mümkün değildir.

Bu nedenle sandık kurulu üyelerimizin ve müşahitlerimizin, tereddüt ettikleri her konuda sandık kuruluna şikayet dilekçesi vermelerinde yarar bulunmaktadır.

İTİRAZ (135 Sayılı Genelge md.54,55)

Sandık kurulunun şikayeti ret kararına karşı ilçe seçim kuruluna itiraz yoluna başvurulabilir.

Sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi işlemlerine karşı itiraz yoluna gidilebilir.

Sandık kurulu ve seçim kurulunun aldığı tedbirler ve yaptığı işlemlerin yasalara aykırılığı ileri sürülerek bir üst seçim kuruluna itiraz yoluna başvurulabilir.

İtiraz yapılması için önceden şikâyet yoluna başvurulması zorunlu değilse de itirazın kabulü için şikayet, seçim kurulları nezdinde delil niteliğindedir.

Seçmenler kendileriyle ilgili işlem ve kararlara, siyasi partiler ve adaylar ise tüm seçim iş ve işlemlerine karşı itiraz yoluna başvurabilirler.

Şikayete yetkili kişiler aynı zamanda itiraza da yetkilidir.

İtiraz, şikayet üzerine ret kararı veren sandık kurulu aracılığıyla sandık sonuç tutanağı imzalanıncaya kadar sandık kurulu aracılığıyla ya da doğrudan ilçe seçim kuruluna yapılabilir. Fakat sandık sonuç tutanaklarına ilişkin yapılacak itirazların doğrudan ilçe seçim kuruluna yapılması gerekir. Çünkü sandık sonuç tutanağının düzenlenmesinden sonra sandık kurulu aracılığıyla ilçe seçim kuruluna itiraz edilmesi imkanı bulunmamaktadır.

İtiraz yazılı yapılmalı ve itiraz dilekçesinde itiraz sebepleri ile bu sebeplerin dayandığı deliller tek tek yazılmalı; varsa dilekçeye eklenmelidir. Çünkü, haklı olsa bile; sebebi ve delili gösterilmeyen itirazların incelenmesi ve kabul edilmeleri mümkün değildir. Ancak; temin edilemeyen delillerin nerelerde oldukları açık biçimde yazılarak itiraz edilebilir.

ŞİKÂYET ve İTİRAZDİLEKÇE ÖRNEKLERİ

SANDIK KURULU İŞLEMLERİNE KARŞI ŞİKÂYET DİLEKÇESİ

Örnek 1

..... İlçe Seçim Kurulu
..... Sandık Kurulu Başkanlığına

...../...../ 2018

ŞİKAYET EDEN:.....

KONU: Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Genel Seçiminde Kurul İşlemlerine / Alınan Önlemlere Tutanak Düzenlenmesine Karşı şikayetimizin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR: Kurulunuz, oy kullanılması / sayım döküm / tutanak düzenlenmesi sırasında şu işlemi yapmıştır:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Bu uygulama usule, Yasaya, YSK karar ve genelgelerine aykındır.

Bu nedenle yapılan işleme / sayıma karşı şikayeti sunuyorum. İşlemin düzeltilerek hukuka aykırılığın giderilmesini dilerim.

Saygılarımla.

Adı – Soyadı: .....

Adres : .....

İmzası: .....

SANDIK KURULUNUN RET KARARINA KARŞI SANDIK KURULU ARACILIĞIYLA SUNULACAK İTİRAZ DİLEKÇESİ

Örnek 2/A

..... İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına
Sunulmak Üzere .....Nolu Sandık Kuru-
lu Başkanlığına

.... /.... /2018

İTİRAZ EDEN:.....
İTİRAZ ONUNAN KARAR:
.....Nolu Sandık
Kurulunun .... /.... /2018 tarihli
ve .....sayılı kararı.

AÇIKLAMALAR: Cumhurbaşkanı ve Milletveki-
li Genel Seçiminde.....Nolu sandık kurulunca oy
kullanılması / sayım döküm / tutanak düzenlenmesi sı-
rasında şu işlem yapılmıştır:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Usule, yasalara, YSK karar ve genelgelerine aykırı
olan ve yukarıda anlatılan şekilde yapılan uygulamaya
karşı şikayetimiz sandık kurulunca reddedilmiştir. Şika-
yetimize ilişkin ret kararının kaldırılarak sonucun hızlı
bir şekilde ilgili sandık kuruluna ulaştırılmasını ve hu-
kuka aykırılığın giderilmesini dilerim.

Saygılarımla.

EK :.....Nolu Sandık Kurulu Ret Kararı

Adı – Soyadı: .....
Adres: ... .
İmzası: .....

**SANDIK KURULUNUN RET KARARINA
KARŞI DOĞRUDAN İLÇE SEÇİM
KURULUNA SUNULACAK İTİRAZ
DİLEKÇESİ**

Örnek 2/B

..... İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına

.... /.... /2018

İTİRAZ EDEN:.....

İTİRAZ ONUNANKARAR:
.....Nolu Sandık
Kurulunun .... /.... /2018 tarihli
ve .....sayılı kararı.

AÇIKLAMALAR: Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Genel Seçiminde.....Nolu sandık kurulunca oy kullanılması / sayım döküm / tutanak düzenlenmesi sırasında şu işlem yapılmıştır:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Usule, yasalara, YSK karar ve genelgelerine aykırı olan ve yukarıda anlatılan şekilde yapılan uygulamaya karşı şikayetimiz sandık kurulunca reddedilmiştir. Şikayetimize ilişkin ret kararının kaldırılarak sonucun ilgili Sandık Kurulu'na ulaştırılmasını ve hukuka aykırılığın giderilmesini dilerim.

Saygılarımla.

EK :.....Nolu Sandık Kurulu Ret Kararı

Adı – Soyadı: .....
Adres: ... ..
İmzası: .....

**SANDIK KURULUNUN SEÇİM
SONUÇLARINI GÖSTERİR TUTANAĞINA
KARŞI İLÇE SEÇİM KURULUNA
SUNULACAK İTİRAZ DİLEKÇESİ**

Örnek 3

..... İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına

.... /..../2018

İTİRAZ EDEN:.....

KONU:.....Nolu Sandık Kurulunun seçim sonuçlarını gösterir tutanağının düzenlenmesi işlemine itirazımızdan ibarettir.

AÇIKLAMALAR: Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Genel Seçimlerinde.....Nolu sandık kurulunun sandık sonuç tutanağı düzenlenmesi sırasında yaptığı, aşağıda anlatılan işlem usule, yasalara, YSK karar ve genelgelerine aykırıdır. Bu durum seçim sonuçlarını da etkilemiştir. Bu nedenle itiraz ediyor ve tutanağın iptali ile düzeltilmesini dilerim.

İtiraza Konu İşlem

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Saygılarımla.

EK :.....Nolu Sandık Kurulu Ret Kararı

Adı – Soyadı: .....

Adres: ... ..

İmzası: .....

10) SANDIK KURULU ÜYELERİNE VE MÜŞAHİTLERE HATIRLATMA

Değerli sandık kurulu üyesi ve Müşahidi kardeşim;

Seçim günü:

√ Cep telefonunu şarj aletiyle varsa yedek şarjı ile birlikte almayı unutma (Mümkünse akıllı telefon)

√ Gerekli durumda İtiraz ve şikayet dilekçeleri yazmak için tükenmez kalem ile Fotokopi kağıdı al

√ Kişisel ihtiyaçlarını mutlaka seçim günü tamamlamayı unutma

√ Müşahit rehberin yanında bulunsun

√ Müşahit kartın cebince olsun

√ T.C numaralı kimlik kartını cebinde bulundur.

√ Teşkilat kademelerindeki görevlilerin telefon numaraları yanında bulunsun.

**UNUTMA Kİ:
25 HAZİRAN 2018
PAZARTESİ GÜNÜ
KAZANILACAK ZAFER,
SENİN SEÇİM GÜNÜ
GÖSTERECEĞİN DİKKAT
VE İHTİMAMA BAĞLIDIR.
ALLAH YAR VE
YARDIMCINIZ OLSUN**

**Çok kıymetli sandık kurulu üyesi ve
müşahit kardeşim**
**“Seçim; seçim günü kazanılır, seçim san-
dıkta kazanılır”**
**Seçimi yapan da denetleyen de esas iti-
barıyla**
Siyasi partilerdir.
**Siyasi partiler seçimlerin her aşamasın-
da ve her kademesinde**
**Yüksek Seçim Kurulu, İl Seçim Kurulu,
İlçe Seçim Kurulu**
**Sandık Kurulu, Yurt Dışı Seçim ve San-
dık Kurulu,**
**Gümrük kapıları seçim ve sandık kuru-
lu gibi her kademedede denetim**
Gözetim ve yetki sahibidir.
Şikayet ve itiraz hakları mevcuttur.

**Seçim ve sandık kurullarında; Başkan,
üye müşahit veya temsilci**
**Bulunduran, görevini bilen, hakkıyla
yapan ve oylarını takip eden**
**Siyasi partilerin bir oyunun bile zayı
olması mümkün görünmemektedir. Bile-
rek veya bilmeyerek bir siyasi parti veya
adayın lehinde veya aleyhinde sonuçlar
tezahür etse bile, partilerin elindeki sayım
ve döküm cetveli, sandık tutanağı ve il/ilçe
birleştirme tutanakları olduğu müddetçe
kimsenin hakkı yenmez, yenemez.**